

Universitatea Babeş–Bolyai Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Specializarea: Studii Europene și Relații Internaționale
Forma de învățământ: zi
Linia maghiară
Anul universitar: 2008-2009
Semestru: I

Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
Történelem és Filozófia Kar
Szak: Európai Tanulmányok és Nemzetközi Kapcsolatok
Oktatási forma: nappali
Tagozat: magyar
Egyetemi év: 2008-2009
Félév: I.

I. Általános információk az előadásokról, szemináriumokról, szak- vagy laborgyakorlatokról

Tantárgy neve: *Modern politikai ideológiák (Ideologii politice moderne)*
Kódszám: HTR1102
Kreditszám: 6
Értékelés: Vizsga
Helyszín: Történelmi Intézet, P. Teodor terem
Órarend: 2k+1sz, péntek 12-15

II. Az előadás, szeminárium, szak- vagy laborgyakorlat tituláris oktatója

Név, tudományos fokozat: Demeter Márton-Attila, PhD
Elérhetőség (e-mail cím, esetleg telefonszám): demeter_attila@yahoo.com; tel.: 0743-165321
Fogadási óra: kedd, 12-14, BBTE főépület, I. emelet, Böhm Károly terem

III. A tantárgy leírása:

A tantárgy célpontjai: a tantárgy fő célja a hallgatók megismertetése a főbb modern politikai ideológiákkal

Tartalma és a tantárgy keretében elsajátított kompetenciák: Az előadás elsődlegesen a politikai ideológiák tartalmának az ismertetésére összpontosít. Ugyanakkor vizsgálja az ideológiák szerkezeti sajátosságait, azokat az értékeket vagy eszményeket, amelyek az egyes ideológiák központi elemeit képezik, az egyes eszmények (társadalmi igazságosság, egyenlőség, szabadság, közösség) lehetséges értelmezéseit, egymáshoz való viszonyát, valamint azokat a főbb argumentációs típusokat, amelyek az egyes ideológiák főbb eszményeivel kapcsolatban föllelhetők. Ennek köszönhetően a diákok

nem csupán az egyes ideológiák tartalmával ismerkednek meg, hanem a szerkezeti elemeik ismerete révén, az interpretációs és argumentációs gyakorlatok ismerete révén a politikai érvelés gyakorlatát is elsajátítják.

Felhasznált módszerek: tanári előadás, szemináriumi témák megvitatása.

IV. Kötelező könyvészet:

Karl Mannheim: Ideológia és utópia, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1995.

Gyurgyák János: Politikai ideológiák, in: Gyurgyák János (szerk.): Mi a politika? Századvég Kiadó, Budapest, 1994.

Friedrich August von Hayek: Az igazi és a hamis individualizmus, in: Ludassy Mária (szerk.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, II. kötet, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1992.

Friedrich August von Hayek: A liberális társadalmi rend alapelvei, in: Uő.: Piac és szabadság, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1995.

Michael Oakeshott: Konzervatívnak lenni, in: Uő.: Politikai racionalizmus, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2001.

Leszek Kołakowski: Emberi jogok? Mi végre? in: Kritika, Budapest, 2004/2.

Leszek Kołakowski: Mi élő (és mi halott) s szociáldemokrácia eszméjéből? in: Századvég, Budapest, 1990/1.

Ronald Dworkin: Szabadság, egyenlőség, közösség, in: 2000, Budapest, 1993/3.

Charles Taylor: Az elismerés politikája, in: Fleischnid Margit (szerk.):

Multikulturalizmus, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

Iris Marion Young: Polity and Group Difference: A Critique of the Ideal of Universal Citizenship, in: Ethics, vol. 99, no. 2.

Will Kymlicka – Christine Straehle: Cosmopolitanism, Nation-States and Minority Nationalism: A Critical Review of Recent Literature, in: European Journal of Philosophy, 1999, vol. 7, no. 1.

Charles Taylor: Nacionalizmus és modernitás, in: Magyar Kisebbség, Kolozsvár, 2002/3.

V. A tantárgy oktatási folyamatában használt eszköztár:

VI. Az előadások, szemináriumok, részfelmérések/parciális vizsgák, elvégzendő feladatok részletes terve/beosztása:

1. előadás: (2006. október 6., 12-14h) **Bevezető előadás: a féléves tanmenet és a hozzá kapcsolódó könyvészeti anyag ismertetése, megbeszélése**

1a szem.: (2006. október 6., 14-15h) A szemináriumi teendők leosztása

2. előadás: (2006. október 13., 12-14h) **Az ideológiák eredete**

Alapfogalmak és kulcsszavak: pártok és pártrendszerek, honorációs pártok, rétegpártok, gyűjtőpártok, az állam világnézeti semlegessége, politikai pluralizmus, ideológia és politikai elmélet, ideológia és politikai utópia viszonya

Könyvészet:

Karl Mannheim: Ideológia és utópia, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1995.

Körösényi András: Pártok és pártrendszerek, Századvég Kiadó, Budapest, 1993.

2a szem.: (2006. október 13., 14-15h) Karl Mannheim: A megismerés maga is politikailag és társadalmilag meghatározott, in: Uő.: Ideológia és utópia, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1996, 138-170.

Tevékenység: közös megbeszélés.

3. előadás: (2006. október 20., 12-14h) Az ideológiák szerkezete, jellemző szerkezeti elemei, funkciója

Alapfogalmak és kulcsszavak: igazságosság, szabadság, egyenlőség, közösség, szimplifikálás, értékközvetítés, csoportképzés

Könyvészet:

Gyurgyák János: Politikai ideológiák, in: Gyurgyák János (szerk.): Mi a politika? Századvég Kiadó, Budapest, 1994, 262-324.

3a szem.: (2006. október 20., 14-15h) Gyurgyák János: Politikai ideológiák, in: Gyurgyák János (szerk.): Mi a politika? Századvég Kiadó, Budapest, 1994, 262-324.
Tevékenység: közös megbeszélés.

4. előadás: (2006. október 27., 12-14h) A liberalizmus I.

Alapfogalmak és kulcsszavak: formális és procedurális igazságosság, negatív és pozitív szabadság

Könyvészet:

Pierre Manent: A liberális gondolat története, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1994.

Isaiah Berlin: A szabadság két fogalma, in: Uő.: Négy esszé a szabadságról, Európa Kiadó, Budapest, 1990.

4a szem.: (2006. október 27., 14-15h) Friedrich August von Hayek: Az igazi és a hamis individualizmus, in: Ludassy Mária (szerk.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, II. kötet, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1992.

Tevékenység: közös megbeszélés.

5. előadás: (2006. november 3., 12-14h) A liberalizmus II.

Alapfogalmak és kulcsszavak: az egyéniség, spontaneitás elvei, a szabadpiaci kapitalizmus

Könyvészet:

Pierre Manent: A liberális gondolat története, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1994.

Adam Smith: A nemzetek gazdasága, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992.

5a szem.: (2006. november 3., 14-15h) Friedrich August von Hayek: A liberális társadalmi rend alapelvei, in: Uő.: Piac és szabadság, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1995.

Tevékenység: közös megbeszélés.

6. előadás: (2006. november 10., 12-14h) A konzervativizmus I.

Alapfogalmak és kulcsszavak: tradicionalizmus, politikai szkepszis, korlátozott politika
Könyvészet:

Anthony Quinton: A tökéletlenség politikája, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1995.

Roger Scruton: Mi a konzervativizmus? in: Uő.: Mi a konzervativizmus? Osiris Kiadó, Budapest, 1995.

6a szem.: (2006. november 10., 14-15h) Michael Oakeshott: Konzervatívnek lenni, in: Uő.: Politikai racionalizmus, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2001.
Tevékenység: közös megbeszélés.

7. előadás: (2006. november 17., 12-14h) **A konzervativizmus II.**

Alapfogalmak és kulcsszavak: a konzervativizmus és az emberi jogok kérdése

Könyvészet:

Anthony Quinton: A tökéletlenség politikája, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1995.

Alain Finkielkraut: A hálátlanság, Európa Kiadó, Budapest, 2001.

7a szem.: (2006. november 17., 14-15h) Leszek Kołakowski: Emberi jogok? Mi végre? in: Kritika, Budapest, 2004/2.

Tevékenység: közös megbeszélés.

8. előadás: (2006. november 24., 12-14h) **A szociáldemokrácia**

Alapfogalmak és kulcsszavak: liberalizmus és szocializmus, a szociáldemokrácia története, ausztromarxisták, egyenlőség, forrás- és vagyonegyenlőség, felelőség, retribúció, állami intervenció

Könyvészet:

Anthony Giddens: The Third Way, Polity Press, Cambridge, 2002.

Rosa Luxemburg: Marxizmus, szocializmus, demokrácia, Gondolat Kiadó, Budapest, 1983.

8a szem.: (2006. november 24., 14-15h) Leszek Kołakowski: Mi élő (és mi halott) a szociáldemokrácia eszméjéből? in: Századvég, Budapest, 1990/1.

Tevékenység: közös megbeszélés.

9. előadás: (2006. december 8., 12-14h) **Az egalitárius liberalizmus**

Alapfogalmak és kulcsszavak: jogegyenlőség, a differenciált egyenlőség elve

Könyvészet:

John Rawls: Az igazságosság elmélete, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

9a szem.: (2006. december 8., 14-15h)

Huoranszki Ferenc: Egalitárius liberalizmus, in: Világosság, Budapest, 1994/8-9.

Ronald Dworkin: Szabadság, egyenlőség, közösség, in: 2000, Budapest, 1993/3.

Tevékenység: közös megbeszélés.

10. előadás: (2006. december 15., 12-14h) **Kommunitarizmus, multikulturalizmus**

Alapfogalmak és kulcsszavak: egyén és közösség, a szabadság kulturális beágyazottsága, a kultúra politikai védelmének liberális követelése

Könyvészet:

Pharekh Bhiku: Rethinking Multiculturalism, Palgrave, New York, 2005.

10a szem.: (2006. december 15., 14-15h) Charles Taylor: Az elismerés politikája, in: Fleischmidt Margit (szerk.): Multikulturalizmus, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.
Tevékenység: közös megbeszélés.

11. előadás: (2006. december 22., 12-14h) **Identitáspolitikák: a feminizmus**
Alapfogalmak és kulcsszavak: identitáspolitikák, új társadalmi mozgalmak, egyenlőség és különbözőség, magánélet és közélet, „a törődés etikája”

Könyvészet:

Will Kymlicka: Feminism, in: Uő.: Contemporary Political Philosophy, Oxford University Press, Oxford, 1991.

11a szem.: (2006. december 22., 14-15h) Iris Marion Young: Polity and Group Difference: A Critique of the Ideal of Universal Citizenship, in: Ethics, vol. 99, no. 2.
Tevékenység: közös megbeszélés.

12. előadás: (2006. január 12., 12-14h) **Identitáspolitikák: az etnopolitika**
Alapfogalmak és kulcsszavak: identitáspolitikák, új társadalmi mozgalmak, a nyelvi identitás politikai jelentősége, nemzeti liberalizmus

Könyvészet:

Will Kymlicka: Multicultural Citizenship, Clarendon Press, Oxford, 1995.
Salat Levente: Etnopolitika, Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2001.

12a szem.: (2006. január 12., 14-15h) Will Kymlicka – Christine Straehle: Cosmopolitanism, Nation-States and Minority Nationalism: A Critical Review of Recent Literature, in: European Journal of Philosophy, 1999, vol. 7, no. 1.
Tevékenység: közös megbeszélés.

13. előadás: (2006. január 19., 12-14h) **A nacionalizmus**
Alapfogalmak és kulcsszavak: nacionalizmus, politikai és kulturális nemzet, reform-, egyesítő és szeparatista nacionalizmus

Könyvészet:

Anthony D. Smith: Nationalism, Polity Press, Cambridge, 2004.

13a szem.: (2006. január 19., 14-15h) Charles Taylor: Nacionalizmus és modernitás, in: Magyar Kisebbség, Kolozsvár, 2002/3.
Tevékenység: közös megbeszélés.

VII. Felmérés módja:

A tevékenység elbírálásának összetevői: a végső jegy összetétele: félévi vizsga 66%, szemináriumi tevékenység 33 %.

A vizsga lezajlása: szóbeli.

Elbírálási kritériumok: szakismeret, a nyelvi kifejezés helyessége.

VIII. Szervezési részletek, kivételes esetek kezelése:

Jelenlét kötelező minimum 8 alkalommal.

Vizsgára való jelentkezés feltételei: a kötelező jelenlét teljesítése, szemináriumi tevékenység.

Pótolási lehetőségek: a szemináriumi tevékenység vizsgáig dolgozattal pótolható.

Plagizálás, plagizálás következményei, vizsgán való csalások következményei: kizárás a vizsgáról.

IX. Választható/opcionális könyvészet:

Pierre Manent: A liberális gondolat története, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1994.

Anthony Quinton: A tökéletlenség politikája, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1995.

Anthony Giddens: The Third Way, Polity Press, Cambridge, 2002.

John Rawls: Az igazságosság elmélete, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

Pharekh Bhiku: Rethinking Multiculturalism, Palgrave, New York, 2005.

Will Kymlicka: Multicultural Citizenship, Clarendon Press, Oxford, 1995.

Anthony D. Smith: Nationalism, Polity Press, Cambridge, 2004.